

SİBORG BİLİMCİ ve/ya POST-FİZİKÇİ

K. Gediz Akdeniz

İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Bölümü, İstanbul, Vezneciler

www.gedizakdeniz.com

1. 1960'LI YILLAR VE POST-MODERN BİLİMİN DOĞUŞU

Matematik teknolojilerle (*calculus*) donanan mekanikçi bilim doğanın temel yasalarını açıklamada ve ideal sistemler için kuramlar geliştirmede önemli başarılar kazanmıştır. Atom ve atom altı yapılara kadar doğayı keşfetme zaferlerine zafer katacak olan mekanikçi bilim, insan aklında metaforsal olarak lineerci ve toplanabilen paradigmalardan gelişmesine de neden olmuştur. Bu paradigmalardan sosyal bilimler, siyasi bilimler gibi adlar altında yapılaşan Batılı bilgi teorileri ve söylemler üretilmiştir. Bunlarla düzenli refah toplumları (Batı uygarlığı) ve homojen insan sistemleri (modern devlet gibi) yaratılmıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle de, küreselleşme mühendisleri tarafından, bu "kutsal" ideoloji (modernite) ile rasyonel ve tek sesli otoriter bir pragmatik proje (Batı Uygarlığı yönetiminde uyumlu bir modern dünya devleti kurmak adına) sistematik bir şekilde yürürlüğe sokulmaya başlanmıştır. Bu metafora göre öznesi olduğu doğrusallığı, doğrusallığın nedeni olduğu düzeni ve toplanabilirliği bozabilecek olan, tüm küresel simülasyon mekanizmalarının zorlamalarına rağmen normalleştirilemeyen düzensiz dinamikler yok sayılmalıdır. Öyle ki bu yapboz parçalanmalarının (indirgemeci) küreselleşme kurguları her yerden aynı gözükmelidir (kozmozolojik ilke).

Modernite iktidarı 17. yüzyıldan itibaren düzensizliği, karmaşıklığı, kaosu, belirsizliği, rastlantıyı, sürprizi egemenliğinin düşmanları olarak ilan etmiştir. Bunların insanda ve insani sistemler içinde çeşitli yansımalarını, örneğin cadılık, eşcinsellik, fahişelik, kötü alışkanlıklar gibi kendinin ürettiği "kavramlarla" yakarak, kendinin paradigmalarıyla ötekileştirdiği delilik, isteri, şizofreni gibi "hastalıklarla" yalnızlaştırarak (tımarhaneler, deli gemileri) ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Ve hatta düzensizliğin kaynağı olarak görülen dilencileri, işsizleri, tembelleri polisiye tedbirlerle çeşitli adlardaki kapalı mekanlar (ıslah evleri, hapisaneler) kapatmışlardır [1].

Hele 20. yüz yılın başlarında atom altı dünyasının kuantum fiziğinin ve evrenin ortaya çıkışının senaryosunu bile yazan kozmozolojik boyutun rölativite kuramının zaferleri ortadayken bu "sapkın" düşünce sahiplerine kim yüz verirdi. Hatta bugün eteklerine tutundukları, o günlerde hiçbir şeyi yok saymadan düzensizlik içinde düzeninin koşullarını farklı şekillerde ortaya koyan Viyanalı fizikçi Boltzman ve Petersburglu Matematikçi Lyapunov'un bilim dünyasında yalnızlaştırılmış olmalarından bunalıma düşerek intihar etmiş olmaları umurlarında bile değildi.

Bu dışarlama Soğuk Savaş sırasında büyük bilim projeleri cephesinde daha acımasızca sürdü. Her iki gücün hegemonya alanlarında egemen modernite ideolojisinin düşünürleri (aydınlar) ve teknik elemanları (bilim insanları) dokunulmazlıkları olan kahramanlar olarak kabul görürken, modernite dayatmalarını ve kurallarını ret eden yeni düşünce yöntemleri arayıcıları

insanlığın potansiyel suçluları olarak lanetlenmiş ve hele bunları nükleer silahsızlandırma, anti-militarist, şiddet karşıtlığı, ortak paylaşım, çevre gibi metaforlar üzerinden anlatmaya çalışanlar süper güçlerin karşılıklı vatan hainleri/casusları olarak cezalandırılmışlardı.

1960'lı yıllara gelindiğinde modernite iktidarını sarsacak olaylar peşi sıra ortaya çıkmaya (*emergence*) başladı. Bu gelişmeler modernite iktidarının insani sistemler ve doğa üzerinde 400 yıldır kurmaya çalıştığı hegemonyayı zora sokuyordu. Güçlenmeleri için uyguladıkları sistematik dayatmaları, insanlık tarihinin öngörülen rasyonel ilerlemesi olma (Batı Uygarlığı), yani insanlık tarihi zaman evriminin davranışlarını belirleme iddiaları suya düşürüyordu. Modernitenin son harikası olarak sarıldıkları, onun atom dışında da deva olduğunu dayatmaya çalıştıkları kuantum fiziğiyle ürettikleri bilgisayarlar onlara hainlik yapmıştı. Kaos kuramı sonsuz yetkiye sahip olduğunu ilan ettikleri matematik teknolojisinin (*calculus*) sınırlı olduğunu bilgisayar çıktılarında ilan etmişti. Bunun metaforları duracak mıydı? Moderniteden beslenerek sosyal ve insani sistemleri kontrol eden simülasyon mekanizmaları, örneğin milliyetçilik, dinsel, ideolojik gibi dinamiklerin yanı sıra evrenselci bilim, doğrusallık, gerçekçilik dayatmaları hızlı bir şekilde güç kaybetmeye başladı. Böylece modern devleti temsil eden organlarda, toplumu simüle eden partilerde, kamusal sivil toplum örgütlenmelerinde ve güvenlik stratejilerinde kendiliğinden erozyonlar, yapı bozumları ortaya çıktı. Bazılarına göre modernitenin bu "kendi kendini yiyen" durumu postmodernite adı verilen bir potada modernitenin erimesiydi [1]. Gerçekte bu aynı potada eritme kalıplarını modernitenin kendi bilim insanlarıydı, ancak bu "modernite inkarcısı" yeni kahinlerin söylemleri ne bir rastlantı ne de bir sürprizdi. Olaylar bir *emergence* olarak ardı ardına ortaya çıkmıştı.

Yeri gelmişken, 1960'lı yıllarda postmodern bilimin bir daha geri dönmek üzere yerleşmesine neden olan bazı (bize göre) önemli ortaya çıkışların (*emergences*) başlıklarını verelim:

- i) Kuantum fiziği kuramı metaforları, sosyal ve siyasi yapıları, ekonomiyi, insan ve insan sistemleri anlamada bekleneni vermedi. 50 yıllık zorlamalar ve uğraşlarının sonuçsuz kalması yanında modernite kurduğu kuantum tuzaklarına kendi düştü. Kuantum metaforları doğa bilimleri dışındaki alanlarda radikal söylemleri provoke etti. Modernitenin ötekileştirdiği düşüncelerin moderniteye karşı harekete geçmesini tetikledi.
- ii) Kuantum fiziğine bağlı olarak atomik yapıların anlaşılmasıyla gelişen yarı iletkenler teknolojisi hızlı ve daha güçlü bilgisayarların ortaya çıkmasını sağladı.
- iii) Bilgisayarlarda düzensiz dinamiklerin önemi anlaşıldı. Kaos kuramı gelişti.
- iv) Aya gidildi ve dünya bir bütün olarak gözlemlenebildi (Çevre felsefesinin doğması ve ekolojik hareketlerin ortaya çıkması).
- v) 1968 öğrenci olayları (1968 devrimi).
- vi) Kaos kuramının sonsuz küçükler matematiği (entegral ve diferansiyel hesap-*calculus*) hakimiyet alanının, daha önce sanılanın aksine sınırlı olduğunu duyurmasıyla, simülasyon kuramı, karmaşıklık, rastlantı ve sürpriz gibi metafor paradigmlar tanımlanmaya başlandı.

2. YENİÇAĞ' DA BEDENİN MEKANİK DAVRANIŞLARI (SİBORG)

Yukarıda kısaca özetlediğimiz oluşumların bir sonucu olarak adı henüz konulmamış yeni bir çağın içinde yaşıyor dünyamız. Modernitenin bir zamanlar topluma “gelişme” adına dayattığı doğrusalcı simülasyon mekanizmaları, örneğin devrim, ütopya, özgürlük gibi dinamikler kendiliğinden parçalanarak önemlerini yitiriyor, hegemonya alanlarını genişletmede kullandığı kimlikler arasındaki farkındalıklar da bir bir anlamsızlaşıyor, yıllardır evrensel olduğuna toplumları inandırmak için uğraştığı bilgi kuramları kolaylıkla yıkılıp yeniden tanımlanıyor. Bir yandan da bu gelişmeleri kritik eden felsefecilerin, toplum ve sosyal bilimcilerin sayısı her geçen gün çoğalıyor. Kendilerine post-modernist denilen, ancak Batılı bilginin mirasçıları olduklarını da inkar etmeyen bu düşünürlere göre; yeni çağda erkek-dişi, yaşlı-geç, iyi-kötü, canlı-cansız gibi sınıflandırılmalar da ortadan kaybolacak, tabii ki ilk önce modern dünyanın insanları sonra da modernitenin ötekileştirdikleri, hepimiz metafor olarak trans-seksüel olacağız [2]. Örneğin, bir zamanların Marksist feministi Donna Haraway modernite havuzunda uyuyan bir Asya melezi pregok (kahin) gibi bu metaforun makina-insan melezi yani siborgla (*cyborg*) tamamlanacağını söylüyor [3].

Tarih denilen şey zaten dünyada mevcut en karmaşık canlı olan insanın davranışlarını öngörmek değil mi? Tarihin insan bedenini biçimlendirmek üzerine yazıldığı görüşüne karşı çıkan var mı? Eski Yunan’da, örneğin Aristoteles insan yaşamını, yani bütünü, dışsal olanlar, ruha ait olanlar ve bedene ait olanlar diye üç sınıfa ayırmıştı. 400 yıldır yazılıp durulan Batı uygarlık tarihinde ise indirgemeci düşünce yöntemi (mekanikçi bilim) öncülüğünde bedene ait olanlar insanın dünyadaki uzamı olarak kabul edilmiştir. Sonra da bu görüş olasılıkçı kuantum metaforlarıyla pekiştirilmeye çalışılmış, bedenın uzamı evrenin kendisi yapılmak istenmiştir. Yeniçağın post-modernist dünyasında da Batılı bilginin bu geleneğini başka bir yolda sürdürölmek istenmesine şaşırmmak gerekir. Ayrıca, yürüdükleri başka bir yol bile olsa başlangıç noktası (gerçeklik ilkesi) modernite olan (delilik, cinsellik, Batılı bilgi gibi) yolun sonunda farklı ne bulacaklar ki? Foucault’dan daha da ileri giderek en çok “Trans- seksüellik ile siborg arasındaki benzerliğin modernitenin kimlik tanımlarını tehdit edebileceğini ve modernite tarafından verilmiş olan kimlikler üzerinden dayatılmakta olan politikaların (simülasyonları) geçersiz sayılabileceğini” söyleyebilirler. Örneğin, ABD güdümlü Batılı bilgi eğitimi arka alanlı Haraway “kapitalizm ile anti-militarizmin gayri meşru çocuğu olan siborg’u yeni yapıları kuracak bir imkan olarak” görebilir [3]. Ancak çağımızın insanı dijitalleşen dünyanın karmaşıklığı yanında, ulusal-uluslararası kurumların yerini alan sivil toplum örgütleri ile bir saç örgüsü gibi sarmalanmaktadır. Makineleşen bedenlerin oluşturdukları insani sistemler cisimsizleşirken, bedensizleşen sistemlerin davranış dinamikleri sanallaşmakta ve bu dinamiklerin kendiliğinden ürünlerindeki hiper-gerçeklik payı hızlı bir şekilde artmaktadır. Yani bu yeniçağda insanın uzamı gün geçtikçe karmaşıklaşmakta ve bedenın içine de akmaktadır.

Aristoteles’i bir yana bırakıp felsefeci olan Schopenhauer’in “ölümlülerin yazgılarındaki farkların üç temel belirlenime dayanacağı” paradigması üzerinden anlatmak istersek [4]; makineleşen bedenın davranışlarını sahip oldukları ve neyi temsil ettikleri düzenleyecektir, bu da onun iktidarlarca kontrolünü kolaylaştıracaktır. Ancak siborg makine-insan melezidir. Yani siborg yalnızca makine beden (burada robot kısmı) değildir. Siborg makineleşen bedenın insanın ne olduğu istenciyle tamamlanmış halidir. Siborgdaki insanın Aristoteles’in sınıflandırmasında karşılığı ise ruha ait olandır. Siborgun geriye kalan mülkü ise makinedir. Kuantum fiziğinden metafor yapmak istersek, siborgun insanı makineleşen bedenini

birbirleriyle sürekli ilişki içinde olan kendi kültür, gelenek ve inançlarıyla gözlemlemeyi sürdürecektir. Bu sonsuz ilişki siborgdaki makine-insan bütünü karmaşıktır. Bunun bir sonucu olarak; siborgların ne olduğundaki küçük farklılıklar siborgların bedensel davranışları arasında önemli farklılıklara neden olabilecektir. Bunun ilk izlerini örneğin 1968 devriminde görebiliriz. Her ne kadar o yıllarda insanın (siborgun) makine parçası yok sayılacak kadar azsa da toplumlardaki farklı farkındalıklar öğrenci hareketlerinin davranışlarında önemli farklılıklar göstermiştir. 1968 devrimi (sonsuz yüksekliği olan doğa-modernite birlikteliği engelinin tünellenerek aşılması devrinin başlaması) bir kaos sırtına erişmemişse de bu farklılıkların karmaşıklığı tüm iktidarları ürkütmüştür. Korkularında haklıdırlar, her ne kadar 1968 devrimini yok etmeye çalışmışlarsa da karmaşıklığının ürünleri farklı yapılarda (farkındalıklarda) hala yaşatmaktadır [1]. DDİDD kuramının bu kritiği 1968 devrimine benzer duyarlı bir olayın insanın (siborgun) daha da makineleştiği günlerde ortaya çıkması durumunda sistemin iktidarlarınca öngörülme sonuçlarının daha büyük olacağını söylemektedir. Bu somut örnek bile küreselleşme mühendislerinin gelecek için tek çareleri kaldığını görmemizi sağlar. Bu çareleri de siborgun bedenini hızlı bir şekilde daha çok makineleştirerek siborgdaki insanı, siborgun ne olduğunu ortadan kaldırmak, siborgun kendi bedenini gözlemesini engellemektir. Bunun için de; bir zamanlar insanların bir arada yaşamalarını sağlamak ve insani sistemleri kontrol edebilmek için geliştirdikleri doğrusal simülasyon mekanizmaların yerine küresel pazarlanan yüksek teknolojiye bağımlı tüketim dinamikleri koymaktadırlar, bedeni biçimlendirme görevini dijital teknolojik ve iletişim mekanizmalarına bırakmaktadırlar. Bedenin tekno-genetiğini kotlamaktadırlar. İnsanların kendi bedenleriyle olan ilişkilerini, başkalarının bedenleri ile olan etkileşmelerini ve bu ilişki ve etkileşmelerle bunlar dışındaki insanların etkilenmesini (karmaşıklık) hızlı bir şekilde dijital ara parçalara devretmek için tüm güçlerini ortaya koymaktadırlar. Bunları yapabilmek için de temel kaynakları olan enerjiye bağımlılıkları ve ihtiyaçları her geçen gün daha da artmaktadır.

3. DÜZENSİZ DUYARLI İNSANİ DAVRANIŞLAR DİNAMİĞİ (DDİDD) SİMÜLASYON KURAMININ SİBORG KRİTİĞİ

Bu nedenle yeniçağda insanın bedenine dayatılan tekno-biçimlendirmeyi insanın kendisiyle ve doğa ile olan ilişkisinin yabancılaştırılması veya iktidarlar tarafından bedeninin medya ile kurnazca denetlenmesi olarak değerlendirmek de yeterli değildir. Böylesine duyarlaşan siborgun alacağı karmaşık yapı bedenini gerçeğini (tinini) algılamasına, kendinin ne olduğuna (farkındalığına) da bağlı olacaktır. Yani kendini gözlemesi (zihin), belgelemesi (aldığı eğitim, kültür, gelenekler, çevre gibi) siborgun gerçeklik ilkesi olacaktır. Bu gerçeklik ilkesindeki küçük farklılıklar makineleşen insan bedeni üzerine oluşacak simülasyonların ürünlerinde büyük farklılıklar oluşturacaktır. Siborun yaşamı algılamalarda, duygularda, kurgulamalarda ortaya çıkan küçük farklılıklarla özgürleşebilir, siborg bu farklılıklarla öncesindeki ötekisini kendi ortaya koyabilir, yaşama istencesinden kopmasını engelleyecek öngörülme fraktal yolculuklara çıkabilir.

Örneğin üzerlerinde taşıdıkları bombalarıyla, kullandıkları dijital malzemeleriyle bedenleri aynı teknolojiyi temsil eden Iraktaki işgalci Amerikan askeri ile işgale karşı direnen canlı bomba siborglarını ele alalım [5]. Amerikan askeri modernitenin gerçeklik ilkesi üzerinden kendi mülkü olduğuna inandığı “insanlığı kurtarma, insanlığa adalet ve huzur dağıtma” simülasyonları ile üstü örtülmüş ölümden kaçarak düşmanını (mülkünü ortadan kaldıracağını düşündüğünü) yok etme doğrultusunda öngörülebilir davranışlar göstermektedir. Direnişçi canlı bomba siborgu ise modernitenin oluşmasında tarihsel nedenler ile yer almamış bir kültür

ve gelenekten gelen ve(ya) modernite öğretisinin ötekileştirdiği öğretilerle (doğu) duygusallaştırılmış düzensiz davranışlar gösterir ve bu ne olduğunu gösteren (farkındalıklarını belgeleyen) düzensiz tinsel davranışları elinden almak isteyen düşmana direnmek için kendini yok eder. İşgalci askerlerin davranışları Baudrillard'ın simülasyon kuramına uyar ve smülakrı öldürmedir [6]. Yani gerçeklik ilkesi Batı uygarlığı olan gerçek istemin (küresel hegemonya) üstünü örten bir hiper-gerçektir. Direnişçi canlı bombanın ne olduğunu gösteren tinsel davranışlarının ise bir modernite gerçeği yoktur. Baudrillard'ın kuramına göre bir simülakr değildir, kaybolup gitme (ölümü) semptomlarını tercih ettiğinden bu dünyanın bir hiper-gerçeği olamazlar.

Canlı bomba modernite düşüncesinde tanımsız olan bir hiper-gerçektir. Kendi bedenini kendinle gözlemlediğinden modernite tarafından kontrol altına alınma mekanizmaları gerçekleşmemiştir . Duyarlı Düzensiz İnsani Davranışlar Dinamiği (DDİDD) [5] kuramı modernite için sürpriz olan bu ortaya çıkışların (canlı bomba) sonrası çevresinde oluşturduğu karmaşıklığın vereceği ürünlerin moderniteden özgürleşme dinamikleri olacağını söyler. Canlı bomba ile işgalci askerin arasındaki bu farklılık sonrası ürünlerin dinamiği bir yapı bozuma değil, aksine Batı uygarlığı iktidarı ile onun küresel hegemonyasına karşı direnen medeniyetlerin güçlenmesine ve/veya yeni medeniyetlerin oluşmasına katkıda bulunacaktır.

4. SİBORGLAŞAN AYDINLAR -BİLİM İNSANLARI VE POST-FİZİKÇİ

Batı uygarlığı iktidarı, bilimi her zaman en gösterişli ve göz alıcı yapılarından biri olarak görmüş ve bunu ulu orta söylem olarak kullanmaktan da çekinmemiştir. Peki, moderniteden bilim insanı özellikle “fizikçi” kimliğini kendine mülk edinmiş olanların, yani ata-moderniteçilerin torunlarının çocukları yarın nasıl olacaktır? Bugün tüm kimlikler yapı-bozuma uğrarken fizikçi kimliğinin siborg metaforu dışında kalacağını ve yapısını bozmayacağını kimse söyleyemez. Fizikçilerin yeni kimlikleri, bedenlerinin biçimlendirilmesi işgalci asker ve direnişçi canlı bomba örneğinde olduğu gibi farklılıklar gösterecek midir?

Batı uygarlığı iktidarı içinde fizikçinin bedeni bilimde sahip olduğu bu öncü olma kimliğiyle mutlu olmuş olabilir. Galileo'dan bu yana modernite ideolojisi ile yazılmış olan ve evrensel olduğu iddia edilen akılları bedenlerinin makineleşmelerine ve biçimlendirilmelerine ne kadar karşı koyabilecekler? Atom bombaları yüz binlerce insanı bir anda yok ederken, mülkleri ve temsil güçleri artarken ne oldukları etkilenip farklılaşmamış olabilir mi? Ancak kendileri de bilmektedirler ki bedenleri gayri meşruluk çeşitliliği en yüksek olan makineleşmeye çoktan başlamıştır ve bedenlerinde kapitalizm ile militarizmin genleri hızlı bir şekilde artmaktadır.

Batı uygarlığı, insani sistemleri (toplumları) dağılmaya kapalı karmaşık sistemler olarak kabul etmiş, diğer taraftan da toplumun dinamiklerini (hareketlenmeyi ve ilerlemeyi) modernite ideolojisine bağımlı paradigmalara (evrendeki “altın hareketleri” taklit eden metodolojiler) ile sınırlamıştır. Düzensiz insani dinamiklerin toplumun yapılanmasında (değişimde ve dönüşümde) katkısı olamayacağını, aksine yeni yapıyı hakim sınıf (iktidar) adına düzenli dinamiklerin belirleyeceğini kabul etmiştir. Düzensiz dinamikler toplumun tarihsel sürecine yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dinî, moral, estetik düşünceler bütünü dışında tutulmuştur. Bu tutmanın bütününe aydınlanma, yön ve biçim (doğrusallaştırılabilme ve normalleştirilebilme) verilmesine ilerleme denmiştir. Batıda bu yapılaşma tamamlanmış olduğundan Batılı bilgi ideologlarının (aydınların) ve teknisyenlerinin (bilim insanlarının) zihinleri, makineleşen bedenlerinin tutsağı olmaktan kurtulamayacaktır.

Ancak; DDİDD kuramına göre Orta Doğu gibi gerçeklik ilkesi modernite dışında kalan, Batı-merkezli olmayan kültür ve gelenekler ile beslenen düzensiz duyarlı dinamiklerin hala yaşadığı coğrafyalarda, kendiliğinden ortaya çıkışlara ve bunların kendiliğinden örgütlenmesinden oluşan bütüne ilgi duyan farklı siborgların (Post-fizikçiler) oluşması da mümkündür [7]. Bunlar modernite ideolojisi hegemonyasını biçimlendirme çatışmasından ve yayma dayatmalarından başka bir şey olmayan Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile başladığı söylenen; ne “normal-bilim sonrası” sürecin, ne de uluslar arası araştırma merkezleri üstünden kurulan “büyük bilimler” küresel sürecinin bir ürünü olmayacaklardır [8]. Yani, soğuk savaşın sona ermesi ile bizim gibi ülkelerde taklitleri de ortaya çıkan, “bilim savaşlarının” her hangi bir cephesinde yer alan bir bilim askeri değildir. Bunlar ülkelerindeki modernite güvenlikçilerinin tersine moderniteye karşı aykırı duruşlar ve arayışlar içinde olacaklardır. Küresel tehditten özgürleşmeyi sağlayacak her alanda yeni arayışlar içinde olacak olan post-fizikçiler kendilerini tereddütsüz bir şekilde insanlıkla samimiyete ve modernite ile sapkınlığa adayacaklardır [7].

Batılı bilginin [9] ötekileştirdiği Türkiye gibi “oryantal” ülkelerdeki, Edward Said'in Oryantalizm paradigmasıyla “Doğulu” farkındalığını [10] yitirmiş olanlar ise çok yakın bir gelecekte üstü “akademik çalışmalar” ile örtülmüş olan küresel simülasyon mekanizmalarının [11] ülkesinin kendi gerçekleri üzerinden güçlenmesi çalışmalarını, bu kez bir makine melezi olarak sürdüreceklerdir [5]. DDİDD Simülasyon Kuramı'na göre bu yerli siborgların zihinleri, Batı Uygarlığı gerçekleri üzerine kurulmuş olan kolonyalist aydınlanma ve bilgi teorileri dayatmaları dışında ülkelerinde olabilecek değişimi, dönüşümü ve evrimi ortaya çıkartabilecek kaos eşliğini kontrol altında tutabilecek modeller arama endişesi içinde yaşamlarını sürdüreceklerdir. Yani modernite klişesi altında öğrenmiş oldukları taklit etme yetenekleri bile ellerinden alınacaktır. Ve bunu kendilerine yapılmış bir haksızlık olarak görebilme kabiliyetleri bile olmayacaktır. Örneğin, 3000'e yakın doktoralı fizikçiye sahip olan Türkiye'de nükleer santrallere karşı imza atan fizikçi sayısı 10 bile değildir. Türkiye'deki bilim insanlarının bu nükleer düşkünlüğü nereden geliyor ki? Batının Oryantalizm kurgusunda baş aktör kimliği verilmiş olan Türk bilim toplumu bu teknolojinin oluşmasının neresinde yer almış ki? Yoksa “Dünyayı Kurtaran Adam” filmi gerçek mi? Bu sayı gelecek için endişelerimizin bir evham olmadığını göstermiyor mu? Bugün ise bu sayı Türkiye'de fizikçilerin insandan ziyade onlara verilen kimliklere sahip çıktıklarını, verilmiş bu kimliklerle sahip oldukları farkındalıkların (örneğin doğulu) ne olduklarını yok ettiğini göstermektedir.

Galileo'dan bu yana modernite ideolojisi ile doğrusallaştırılmış olan bu duyarsız zihinlerin hiç olmazsa bazıları siborglaşma sürecinde bir değişime uğramayacak mı? Dayatılan gerçeklik ilkeleri dışında modernite ötekisi düşünce kaymalarına sahip olanların zihinlerinde özgürleşme olabilecek mi? Post-Fizikçi Manifestosu [7] öngörülen değil umut edilen bu oluşumun arayışı için yazılmıştır. Manifesto DDİDD Simülasyon Kuramı'na bağlı olarak, modernitenin ötekileştirdiği Batı-merkezli olmayan kültür ve gelenekler ile beslenen düzensiz duyarlı dinamikleri siborgun gerçeklik ilkesi olarak kabul eder. Kendini küreselleşmecilerin ona vereceği kimliğin dışında tutan, ona vereceği ayrıcalıkları ret eden bir siborgun post-fizikçi olma olasılığı olabilir. Zira DDİDD Simülasyon Kuramı, tinsel (ne oldukları, farkındalıkları) gerçeklik ilkesi simülasyonlarının bugünün yapı bozuma uğramış ve siborglaşmış bilim insanlarının zihinlerinde düzensizliklere neden olacağını söylemektedir.

Özgürleşmiş düzensiz zihne sahip bedenlerin (Post-Fizikçi) yaşadığı yerler ise tinsel gerçeklik ilkesinin yaşama şansı bulduğu coğrafyalardır [12].

5. SİBOG BİLİMİN ENERJİ BAĞIMLILIĞI

Edward Said'in o güzelim eserini, "Oryantalizm" kitabını yazmak için yıllarca döktüğü göz nurunun çok kısa zaman içerisinde "derin anlamda Said için kişisel bir belgedir" e dönüştüğünü [13] duymak ne kadar acı! Bu acının üstüne bu metinde şu soruyu hiç sormak istemezdi. "İnsanı makineleştirerek insanı kendisinden ötekileştirme projelerinin uygulanmaya başlandığı bir dünyada "Oryantalizm" ötekileştirilmesinin lafı mı olur şimdi?" Hey Said... Bu uygulamalarında sonuç alabilmeleri için siborgda insanın ne olduğunu belirleyen yerel değerlerin, örneğin Doğulu olma farkındalığının [10] belirlenmesini değil, aksine makine içinde buharlaşmasını istiyorlar. Siborgun daha çok makineleşmesi için daha çok enerjiye, daha çok makineleşen siborglar arasındaki düzenli ilişkiyi sağlamak içinde daha çok daha çok enerjiye ihtiyaçları var. Ama bir yandan da biliyoruz ki son yıllarda aşırı miktarda tüketilen fosil yakıtları ve hızlı enerji tüketimine bağlı diğer kaynaklar atmosferdeki sera gazlarının miktarında önemli artışlara neden olmaktadır. Bazı doğa olaylarında ortaya çıkan öngörülmeleyen oluşumlar atmosferdeki sera gazlarının aşırı artışına bağlanmakta, küresel iklim (Kİ) değişiminin işaretleri olarak değerlendirilmektedir [14]. Bu belirtiler aynı zamanda Kİ değişimindeki duyarlaşmanın her geçen gün arttığını da göstermektedir. Duyarlaşmadaki bu artış küresel ısı değişiminin geçmişte periyodik arka plana sahip olduğundan hareketle Kİ değişiminin gelecekteki zamansal evriminin de periyodik davranışlar göstereceği düşüncelerini [15] boşa çıkartmaktadır. Çünkü bu gün kaos kuramından biliyoruz ki; her kaotik davranışın öncesinde periyodik bir hareketin duyarlaşması vardır ve bu kuram çerçevesinde atmosferin otonom bir sistem olduğu kabul edilebiliriz. Kaynak [16]'da son yıllarda doğal döngünün dışında fosil yakıtlarının aşırı kullanımı ve diğer kaynaklar nedeniyle oluşan atmosferdeki sera gazlarının artışıyla hızlanan (duyarlaşan) küresel ısınmanın [14] bu periyodik arka alanı bozabileceğine dikkat çekilmiştir. Aynı çalışmada bu tetiklemin çevreyle karmaşık bir ilişki içinde olan Kİ değişiminde bir sıçrama için gerekli kritik bir değeri (kaos sırtı) yakalayıp yakalayamayacağı tartışılmış, dünya yaşamının ne kadar büyük bir tehdit altında girmekte olduğu kaos kuramı ve karmaşıklık paradigmasıyla da anlatılmak istenmiştir.

Kaynak 16'de önerildiği gibi Kİ değişimi belirtilerinin çok yakından izlenmesi gerekmektedir. Çünkü bu belirti verilerinde ortaya çıkacak düzensiz dalgalanmalar Kİ değişimindeki olabilecek sıçramanın habercisi olacaktır. Kaotik sırtı aşacak bir sıçrama dünya üzerindeki yaşamın sonuna neden olabilecektir veya dünya atmosferini farklı küresel dengeye sahip yeni bir yapıya dönüştürecektir ve dünyadaki yaşam bu yeni yapıya göre evrimleşecektir [16]. Bugün Kİ değişimi belirtilerinde düzenliliğin sürmesi ve atmosfer hareketlerinin otonom özellik göstermesi küresel ısınmanın hala periyodik özelliğini koruduğu şeklinde yorumlanabilir. Ancak, küresel ısınmanın hızlı artışından dolayı kaos sırtına ulaşma koşullarının ne zaman ve nasıl oluşacağını bilemeyeceğimizden, kaos sırtı sonrası karmaşık bir yapıya dönüşecek olan Kİ değişiminde olabilecek sıçramayı ve sonuçlarını öngörmemiz olanaksızdır. Fakat böyle bir tehlikeli durumun ortaya çıkması için gerekli olan Kİ değişimi belirti verilerinde düzensizliklerin şimdiye dek gözlemlenmediğini burada hatırlamamız da gerekir. Küresel ısınmadaki hızlı artışa karşın belirtilerinin hala doğrusal yapıda gözükmesi [17] Kİ değişiminin gelecekte çeşitli doğal yapı ve sistemlerdeki etkileri üzerine öngörücü kuramlar geliştirmeyi mümkün kılmaktadır. Ne yazık ki insana olacak bu etki, örneğin deniz suyunun yükselmesiyle 20. yüzyılın başında Jean de Hire'nin kitabında [18] öngördüğü ve ilk

siborg olarak kabul edilen insan farkındalığını yitirmemiş bir balık adama dönüştürme şeklinde olmayacaktır. Kaotik sıçramanın mümkün olamayacağı periyodik bu durumda bile küresel iklim değişiminden dolayı insanlık başka bir tehlikeyle karşı karşıya olacaktır. Çünkü dijital teknoloji ve iletişim (medya) mekanizmalarının yanı sıra Kİ değişimi de makine-insan melezi (siborg) bedeninde insanı yok sayan sürecin hızlanmasına katkıda bulunacaktır. Ayrıca Kİ değişimi siborgun insanın ne olduğunu oluşturan farklılıkları kaybettiren yeni hallere bürünmesine ve biçimlendirilmesine karşı çıkacak insani direnmelerin dayanma gücünü azaltacaktır. Tabii ki bu dönüşümü olmayan kırılmalara neden olacak şizofrenik durum insanı yok sayan siborg topluluklarının acımasızca insanı içlerinden atmalarıyla son bulacaktır. Enerji vampirleri insanlık tarihinin bu son faz geçişini yeni bir bilim yardımıyla kontrol altında tutabileceklerini düşünmektedirler. Yeni bilimlerinin adını da koymuşlardır: “*Siborg Bilim*”.

Maalesef dünyamız nükleer, güneş ve rüzgar enerjisi gibi sonsuz enerji kaynaklarına sahip! Enerji üretimindeki artış sürdükçe siborgdaki insanı yok sayan makine oranının hızlı bir şekilde artması kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle siborglaşmayı biçimlendirme, siborg ilişkilerini kontrol altına alabilme teknoloji ve yöntemlerini geliştirme projeleri bilgisayar paradigması olarak kabul eden yeni bir bilime, “siborg bilim”e devredilmiştir[19]. Siborg bilimden beklenen başta militarizm olmak üzere, ekonomideki hızlı para akışı kontrolünden ve büyük paraların harcandığı uzay ve yüksek enerji deneylerinden (big science) insanı uzaklaştırmak, yerine bilgisayar bağımlısı siborg koymanın yollarını araştırmaktır. Buna karşılık siborg bilim de güçlenmek ve küresel iktidar alanını daha da genişletmek için daha çok, daha çok enerji üretimi isteyecektir.

6. SONUÇLAR

Küresel ısınmanın son yıllardaki hızlı artışına bağlı olarak atmosferin aşırı duyarlaşmasıyla düzensizleşecek Kİ değişiminde öngörülmeleyen bir ortaya çıkış bu iki farklı ölçeği (küresel ısınma ve Kİ değişimi) bir kaos sırtı sonrasında bütünleştirebilir. Bu yeni karmaşık bütün; küresel bir felakete, yani dünyamızdaki yaşamın sonuna neden olabilir. Veya bu kaos sırtı sonrasında yaşamı sürdürme tercihi dönmek atmosferde oluşacak yeni bir yapı canlıların sıçramalı (kuantum) evrimleşmesini sağlayabilir. Ancak bunların oluşması için Kİ değişimi belirtilerinde düzensizlikler görülmelidir [16].

Son yıllardaki hızlı küresel ısınmadan dolayı Kİ değişimi belirtilerindeki doğrusal ve düzenli artmalarda bozulmalara rastlanılmamıştır. Bu gözlem sonuçlarından Kİ değişiminin şimdilik bir önceki paragrafta söylediklerimize neden olamayacağını, ancak insan bedeninde yapı bozulmalarına etkisi olabileceği sonucunu çıkartabiliriz [20]. İnsanın siborglaşma süreci doğal olarak Kİ değişiminden dolayı kararsız bir şekilde tedirginleşecektir. Bu tedirginleşme DDİDD kuramına göre indirgemeci düşüncenin öngörmede yetersiz kaldığı karmaşık yapı ve sistemlerin ortak bir ortaya çıkma (emergence) davranışı şeklinde olacaktır. Dünyamızın sonsuz enerjiyi barındırabilmesiyle güçlerine güç katacaklarını düşünen enerji vampirlerinin çiçeği burnunda siborg bilim uzmanları bu biçimlendirmeyi ve oluşumu kontrol altına alabilecek çalışmalara başlamışlardır. Bilim dünyasından aldıkları övgülerle eteklerine zil takıp kendilerinden geçmektedirler. Öyle ya ilk siborg bilimciler olarak “insanlık tarihine” geçmek herkese nasip olmaz.

DDİDD simülasyon kuramı modernite gerçeklik ilkelerine göre simüle edilecek olan siborg bilimin Kİ değişiminin siborglaşma sürecine olabilecek etkilerini öngörmede yetersiz olacağını söylemektedir. Çünkü Kİ değişimi etkileri siborg bilim simülasyonlarıyla üstü örtülemeyen

ve hızlı enerji tüketimine uyum gösteremeyen zihinsel farklılıkları ortaya çıkartacaktır. Bu farklılıklar da bedenin biçiminde değil, davranışlarında öngörülme ortaya çıkışlar oluşturabilecektir. Siborgların beden davranışları arasındaki ne oldukları (tinsel farkındalıklar) insanoğlu arasında şizofrenik savaşların kaynağı olacaktır. Bu savaşlar da en iyi bir yaklaşımla insanoğlunun insanlıktan çıkmış bir mahluk-makinaya dönüşmesini tetikleyecektir. Siborg bilimciler Kİ değişiminin insanın siborglaşma sürecine olabilecek tedirginleşmelerine vereceği yönü öngörmeye çalışmak için şimdiden kollarını sıvamıştır. Başarılı olmada tek çarelerinin siborgdaki insanı tamamen makine bedenine dışına atmak olduğunu bilmektedirler. Bunun için de güçlenmeleri ve küresel iktidar alanlarını genişletmeleri gerekmektedir. Bunun yolu da daha çok, daha çok enerji üretiminden geçmektedir.

Doğulu farkındalığının zihinsel tedirginmişliğinin bir ürünü de Post-Fizikçi oluşumdur [7]. O da bir siborg olacaktır şüphesiz. Ancak doğaya ve makineleşmiş bedenimize insan olarak bakmayı sürdürebilme yolunu, insanlığı yeniden oluşturabilecek altın kaosu bulabilmede tek şansımızdır. O siborg bilim adamı-aydın makine transseksüelinde tükenmiş olan insan olduğu özgürlüğüne sahip olacaktır. Bugün; tereddütsüz bir şekilde kendilerini insanlıkla samimiyete ve modernite ile sapkınlığa adanmış olanlar, bilim insanı olarak modernite ideolojisinin yeni bilgi kuramı Siborg Bilim'i yaymak için oluşturulan "Uluslar arası Büyük Bilimler" sürecine katılmayı ret edenler, başta nükleer enerji olmak üzere tüm hegemonyacı ve limitsiz enerji üretimi teknolojilerine kaşı çıkan aydınlar yarının post-fizikçilerinin atalarıdır.

Sonuç olarak bu metin bize; siborgdaki insanı yok sayan makinenin artışının enerji üretimiyle doğru orantılı bir şekilde bağlı olduğunu ve Kİ değişiminin bu süreci hızlandıracağını dile getirmiştir. Siborg Bilim'in gerçekte paradigması siborgdaki insanın ne olduğunu ortaya koyacak farkındalıkları yok sayma olan projelerinin bilimi olduğunu duyurmak istemiştir. DDİDD simülasyon kuramıyla insanın ne olduğunu ortaya koyan farkındalıkların siborg davranışlarında önemli farklılıklara neden olacağını anlatmıştır. Bu farkındalık karmaşıklığının örneği olarak 1968 devrimi ve Irak işgalini işaretlemiştir. Bugünün bilim insanlarının önemli bir kısmının insanın ne olduğunu ortaya koyan farkındalığı çoktan yitirmeye başladığını söylemiş ve bu düşüncesini ısrarlı bir şekilde savunmuştur. Bu duyarlılığı kaybetmemiş olan, özellikle doğulu düşünürlerin ve aktivistlerin siborglaşmasındaki farkındalıkların karmaşıklığı post-fizikçinin ortaya çıkışına neden olabileceğini ve bunların siborg bilim dışında yeni arayışlar için son umut olacaklarını anlatmıştır.

Bu metnin anlattıklarını düşündüğümüzde yaşadığımız şu anda öngörebileceğimiz tek şey, insanın geleceğinde öngörebildiği tek şeyin ölüm olduğu gibi, içindeki insanı kaybetmiş mahluk-makinalar arasındaki şizofrenik savaş ve/veya Kİ değişimiyle ortaya çıkabilecek kaotik bir sırt insanlığın kaybetmemiş siborglarında sonunu getirecektir. Dünyamızı bu iki duruma gelmede geciktirmenin tek yolu dünyada sonsuz enerji olan nükleer enerji üretimine ve teknolojisine son verilmesidir, diğer sonsuz enerji kaynaklarından olan, güneş ve rüzgâr enerjisi gibi, üretilmeye de sınırlamalar getirilmesidir. O zaman kadar belki post-fizikçiler üzerinde hala canlıların yaşabildiği yeni bir dünya yaratma fırsatı bulabilirler.

TEŞEKKÜR

Bu metnin oluşmasında bana yardımcı olan Fatma Aydoğmuş'a çok teşekkür ederim.

KAYNAKLAR

[1] Bu konudaki kaynaklar için bakınız; Çabuklu Yaşar: “*Bedenin Farklı Halleri*,” Kanat Yayınları (2006); Anderson Perry; “*Postmodernitenin Kökenleri*,” İletişim Yayınları (2002) ve Sarup Madan; “*Post-yapısalcılık ve Postmodernizm*,” Bilim ve Sanat Yayınları (1997) .

[2] Baudrillard Jean; “*Kötülüğün Şeffaflığı*”, Ayrıntı Yayınları (1995).

[3] Haraway Donna; “*A Manifesto for Cyborgs*”, Socialist Review 80 (1985) s. 65–107 ve “*A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century*,” in Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature, pp.149-181 (1991).

[4] Schopenhauer Arthur; “*Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar*”, Türkiye İş Bankası Yayınları (2005).

[5] Akdeniz K. Gediz; “*Karmaşıklık Gizemi*”, www.gedizakdeniz.com (2005) ve “*Baudrillard’ın Simülasyon Kuramı’nın Karmaşıklık Eleştirisi*”, www.gedizakdeniz.com (2005).

[6] Baudrillard Jean; “*Simülakrlar ve Simülasyon*”, Dokuz Eylül Yayınları (1998)

[7] 1968 devrimin ortaya çıkardığı farkındalıkları ele alan birçok çalışma vardır. Bu kaynaklara Türkçe çalışmalardan ulaşmak isteyenlere “*Üç Ekoloji*” dergisinin 6. sayısındaki makaleleri öneririm. Bazı farkındalıkların Türkiye’deki yansımalarının tartışmaları için bakınız; “*Ömer Marda ile söyleşi: 68 Hareketi, Ekoloji ve Aktivizm*”, Söyleşiler: Ataseven Ayşen, Şahin Ümit, Üç Ekoloji Dergisi sayı 6, s.67-90 (2007) ve İyigün C. Osman., Akdeniz K. Gediz. “*68 Kuşağının Nükleer Enerjiye Bakışı*” Nükleer Enerji Sempozyumu, Mersin s. 116-118 (2007).

[7] Akdeniz K. Gediz; “*Post-Fizikçi; (Atom altı) Fizikçinin Yeni Halleri*” Nükleer Enerji Sempozyumu, Mersin s. 121-127 (2007) ve “*Post-Fizikçi Manifestosu*”, Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Dergisi'nin 3. Dizi 15. Sayısından yayımlanacaktır (2007).

[8] Thomas Kuhn; *The Structure of Scientific Revolutions* (1970), “*Bilimsel Devrimlerin Yapısı*”, Alan Yayıncılık (1995) ve Sardar Ziauddin; “*Thomas Kuhn and The Science Wars*”, Postmodernism And Big Science; Edited by Appignanesi Richard, The Icon Books UK (2002).

[9] Mardin Şerif; “*Türk Modernleşmesi*”, İletişim Yayınları (2002) ve Tuna Korkut; “*Batılı Bilginin Eleştirisi Üzerine*”, Da Yayıncılık (2004).

[10] Said Edward; “*Şarkiyatçılık; Batı’nın Şark Anlayışları*,” Metis Yayınları (1995).

[11] Akdeniz K. Gediz; “*Globalization in Physics and It's Role in South*”, International Conference on New Technologies in Physics Education Proceedings, Eds. J.Huo and S.Xiang, Hefei-China, p. 221-226 (1999) ve “*Globalization in Science Education*” International Conference on Science Education for 21. Century Proceedings, Eds. K.Papp and Z.Varga, Szeged-Hungary, p. 95-100 (1999).

[12] Akdeniz K. Gediz; “*The Post-Physicist in Harran*”; paper presented in Utopia 2007: 8th International Conference of the Utopian Studies Society, July 12-14th 2007, Plymouth University, UK.

[13] Spivak C. Gayatri; “*Otuz Yıl Sonra İstanbul’da Oryantalizmi Okumak*,” Uluslar arası Oryantalizm Sempozyumu Kitabı, Editör: Sunar Lütfi, İstanbul s.13–27 (2006).

[14] Kadiođlu Mithad; “*Bildiđiniz Havalardan Sonu-Küresel İklim Değişimi ve Türkiye*”, Güncel Yayıncılık, sayfa 252-253, (İstanbul 2001)

[15] Berkmen Haluk; “*Kozmostan Kaosa ve Kaostan Kozmosa*”, Düzensiz Sistemler: Teori ve Uygulamalar Çalışma Grubu VII. Ulusal Sempozyumu, 21-27 Ağustos 2007, Karaburun, İzmir.

[16] Aydoğmuş Fatma, Akdeniz K. Gediz; “*Küresel İklim Değişimi Kaotik mi?*”, Nükleer Enerji Sempozyumu, 19-20 Ekim 2007, Mersin Üniversitesi, Mersin; Aydoğmuş F., Akdeniz G., “*Küresel İklim Değişiminin Zamansal Evrimi Kaotik mi?*”, Küresel İklim Değişimi ve Su Sorunlarının Çözümünde Ormanlar Sempozyumu, 13-14 Aralık 2007, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul.

[17] Patterson et al. ; “*Foraminiferal Evidence of Younger Dryas Age Cooling on the British Columbia Shelf*” *Geography et Quaternaries* **49**, 3, pp. 409 (1995).

[18] Jean de La Hire; *L’Homme Qui Peut Vivre dans l’Eau* (The Man Who Could Live Underwater) (1909).

[19] Philip Mirowski; “*Machine Dreams: Economics Becomes a Cyborg Science*”, Cambridge University Press. (2002).

[20] Aydoğmuş Fatma, Akdeniz K. Gediz; “*Bir Siborg Bilim Kuramı Yaklaşımıyla ‘Küresel İklim Değişimi ve İnsan’*” IV. Atmosfer Bilimleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Editörler; Kadiođlu M., Şahin A.D., s. 437-443 (2008).